

ШЫН

ВКП(б) Тыва ОБКОМУНУ, КЫЗЫЛ ХОРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1951
март
24
суббота
№ 59 (2233)
ӨРТЭЗ 20 КӨП.

Бо хүнгү солунда:

ВКП(б) обкомунун V пленуму (1 арын).
Ажылчы чоннар депутаттарының Тыва область Советинин ийи дугаар сессиязының ажытынарының дугайында (1 арын).
Сталинчы шаңналдык лауреады (1 арын).
А. Колосков.—Хайныктырышының тоожу (1 арын).
М. Бегзи.—Колхозчу малчынарның социалисттик чарыжы (1 арын).
Н. С. Хрущев.—Колхозтарга тудулар болгаш чаагай-

жылдыла дугайында (2 арын).
И. Михайлов.—Суурларның тудушкуну болгаш сайзырашкыны (3 арын).
В. Таржаа.—Мал ажылыңче улуг кичээңгей салган (3 арын).
Кино.—«Байлактыг чай» (3 арын).
Дорт күрүнелерин Даштыгы Херектер Министрлеринин оралакчыларының баштайгы чөвүлел хуралы (4 арын).

Совет культураның чечектелишкини

1950 чылда Сталинчы шаңналдар-биле демделген шылгарангай ажылдарның аразында литератураның болгаш уран чүүлдүң чогаалдары көскү черин ээлеп турар. Литератураның, кинематографияның, музыканың, уран чурулганың, графиканың, скульптураның, архитектураның, театрының опера болгаш балеттин уран чүүлдеринин 200 ажыг чогаалдарын Сталинчы шаңнал-биле демделген. Бистиң чуртувустуң сагыш сеткил байлакшылын байдып турар Совет культураның ажылыда чыгарыңчы чогаалчы күш-ажылын партия болгаш совет казак бедни-биле үнелеп демделген.

Сталинчы шаңналдар-биле демделген литература чогаалдары болза, совет улустуң чогаалчы уран чүүлдүң кайгамчыктыг чаа чедишиктеринин тодазы-биле көргүзүп турар. Культураның чечектелишкиниңе эңне таарымчалыг байдалдар бистиң чуртувуста тургустунган. Бисте литература болгаш уран чүүл улуска бараан болуп, бодунуң достери биле улус массаның ортузунче ханызы-биле сиңиккен. «...Улус массалар өзүл-ла ыңдыг культура-биле бистинде мышка ыңчаар кайда-даа сонгургавайн турар; ол культураның айтырыгыларын бистинде мышка, ыңчаар халы көрүп турар өске чер кайда-даа чок» деп улус Ленин совет эрге-чагырганың баштайгы чылдарында бижип турган.

Бисте чурукчуларның уран чүүлүн бүгү улус хүндүткел-биле болгаш алдар биле хүрээлээн. Литература болгаш уран чүүл—улустуң чок, төрөөн херээ. Культура адырыңа чедип алдынган чаа, чедишкин бүрүзү бистиң чуртувустуң хой миллион кижилерин өөртүп турар. Келир үдеге чаагай байдалче чүткүл-болза, улуска биддинир, хосталга болгаш аас-кежи дээш бодунуң демиселин эңне чаагай күзөл сорук-биле ол кезээде кады чурттап келген. Ленин—Сталинның партиязынга баштагырган бистиң улустуң тургузуп турары коммунисттик нитилелде кижилеринин канчаар-даа аажок чараш чуртталгазының бедни чаагайын совет кижилер көрүп туралар.

Совет литература болгаш уран чүүл бодунуң бүгү-ле чедишиктери-биле большевик партияның шылгарангай удурулганының эш Сталинның сагыш салышкынының ачызы-биле чедиш алган. Идеологтуң айтырыглар талазы-биле ВКП(б) ТК-ның төөгүдүл доктаалдары совет культураның ажылдакчыларыга чаа уран чечен чедишиктерже орунтуу айтты берген. Социалистик реализмниң методтары-биле чепселген совет чогаалчылар, уран чүүлдүң ажылдакчылары патриотчу көдүрүшкүн-биле кининиң сагыш-сеткилинин инженерлер болуп бедни хүлээлгезин күсүддип, чаа-чаа чедишиктерини чедиш ап туралар.

Ленин—Сталинның улуг идеялери бистиң бүгү улусту тургузукчу күш-ажылыче сорук кирип турар, ол болза, совет чурукчуларын сорук кинеринин дестери болуп турар. Хой националдыг Совет Эвилелиниң бүгү улустарының төлөөкчилери—чогаалчыларын, композиторларын, чурукчуларын, театр болгаш кино ажылдакчыларын скульпторларнык болгаш архитекторларнык өң дээр чогаалдарын Сталинчы шаңналдар-биле демделген. Улустарның ыңайралының политиказы, Ленинчи-Сталинчи национал политика бүгү социалисттик националарның культуразының чечектелишкини хандырган.

Идеология айтырыгының талазы-биле партияның айтышкынынын удурулгала болдуруп алгаш совет литература болгаш уран чүүл амгы үениң темазыңче, коммунизмниң идеялың тургузукчулары—совет кижилеринин демиселиниң болгаш күш-ажылының темазыңче өргилдени кылган.

Эң ич чечен чогаалдарда совет улус-

туң амдыралын, оң тургузукчу ажыл-чорудулганының канчаар-даа аажок калбарышкынын, оң кайгамчыктыг перспективаларын тодазы-биле көргүзүп турар.

Улус—тоогунуң тургузукчузу. Бистиң литература болгаш уран чүүл ажылдакчылары бистиң үеистиң маадары—коммунизмни тиилелгели тургузуп турар совет кининиң өзүлүл-ла байдалын чогаалдарды чуруп туралар.

Бистиң улустуң эң эки чүүлдерин болгаш маадарлыг чоруктарын шын көргүсүшпашан, литератураның болгаш уран чүүлдүң ажылдакчылары совет кининиң характериниң хевирленип тургустунарынга ажылчы чонну коммунизм өзүзүңга кижизидеринге дузалат турар.

Совет литература болгаш уран чүүл болза, хой миллион ажылчылар, колхозчулар, интеллигенция боттарының кызымак күш ажылы-биле коммунизмниң улуг тудуларын канчаар тудуп үндүрүп турарын дриг дүрүз-хевирлер-биле көргүзүп турар. Литератураның, театрының, киноның, уран чурулганың, музыканың чогаалдарында коммунизмниң көскү байдалдарын, күш-ажылга ыңайшылдыг чаа байдалды, совет кини-териниң чаа моралин чидиң-биле ажыдып илередип турар.

Совет кининиң характериниң эң эки байдалдарын шын чурувшаан, оң арынның мурнунга даартагы хүнүң амды-дып көргүсүшпашан, оң-биле чергелеш-тир совет литература болгаш уран чүүл совет улустарының бурунгаар чорунуңга зоодак болуп турар эртен үениң артышкынынын сойгалат турар. Бистиң чурукчуларымыс чаа чүүлдериниң эрги чүүлдер-биле, мурнакчы чүүлдер-ниң чыгып калган чүүлдер-биле демиселин шынның көргүзүп турар болгаш чаа, мурнакчы, депшилгели чүүлдерини канчаар-даа аажок дөткүп турар. Совет литератураның болгаш уран чүүлдүң өң дээр чогаалдары совет улустуң демиселин болгаш күш-ажылынга коммунистерниң мурнакчы ролинин дугайын, большевик партияга совет улустуң кызыгаар чок ыңайшылдыг дугайын чу-гаалат турар.

Чурукчуларның тургусканы бистиң амгы үеде эң дээр чогаалдарымыс коммунизм-биле бодунуң идеялыг харыл-заазыңга бузуреп турар. Совет литература болгаш уран чүүл коммунисттик нитилелди тургузарының херээңге, ажылчы чонну коммунизмниң өзүзүңга кижизидеринге бараан болуп турар. Бистиң чуртувуста мышка, чурукчулар, нажанд-даа, даяа-даа боттарының мур-нунга ыңдыг улуг болгаш бедик сорул-галарды турбаан. Коммунизмниң идея-лери бистиң литератураның болгаш уран чүүлүвүстү ханы сагыш-сеткил-биле байдып турар. Совет литература болгаш уран чүүл Сталинчы үениң кижилериниң аңыл-чорудулгаларының идеялыг утка-шынарын ажытпашаан, социалисттик культураның чырыктызын бистиң чуртувустуң ыраң даштыңче та-радып үндүрүп турар. Бистиң номнары-мыстан, кино-чуруктарымыстан соци-ализмниң улуг чуртунуң дугайында, совет улустуң маадарлыг чоруктарының дугайында шынның чүүлдерин делегей-лик бүгү чурттарының хой миллион ки-жилери билеп ап турар.

Совет чурукчуларның чогаалдары—империалисттик дайын кыпсыкчыларынга удуру бүгү делегейге тайбын дээш демиселе улустуң күчүлүг идеялыг чепсез болуп, олардан тайбыңче болгаш улустар аразының найыралыңче совет кижилериниң шынчы чүткүлүң тодаргай көрүп ал болуп. Кижини көөр хөңүч чок чорук сиңиккен дайын кыпсыкчылары-ның чалгазы болу берген буржуаз культу-рага совет литература болгаш уран чүүл удуру турар.

Совет чурукчулар америк импери-ализмниң болгаш оларның чалчаларының

ханныг планнарын чылча шаап сойга-лап турар. Бистиң чурукчулар тайбын-ның улуг херээн камгалап турар, олар тайбың дээш бүгү улустуң шимчээшкни-нериниң мурнакчы одурулларында чоруп турар. Чер бөмбүрээниң бурунгаар деп-шилгели кижилери тайбыңга ыңайшыл-дыг совет уран чүүлү бедни-биле үнел-леп турар, чүге дизе, оорган тайбын-ның тук тудукчузу болуп совет чурттуң үнүң дыңнап турар. Совет культураның ажылдакчылары тайбың дээш бодунуң демисели-биле кижилерниң тайбың, хос-талга болгаш аас-кежиктиг келир үе дээш туржуп турар күштерин сырый катыштырып быжыдарыңга арганы бер-ип турар.

Совет улус литератураның болгаш уран чүүлдүң шылгарангай чаа чогаал-дарын негеп турар. Совет культура ажылдакчыларының патриоттуг хүлээл-гези—чедип алышыңга оожургал менээрденмес, бодунуң чогаалчык мер-гежилин оон ыңай сайзыратыпашан, сок-саал чокка улам бурунгаар чорунуру бо-лур.

Ленин—Сталинның партиязы лите-ратураның болгаш уран чүүлдүң ажылда-кчыларын бодунуң чогаалчы мергежи-линин деңгелин улам бедидерин улуг совет улуска таарымчалыг бедик идея-лыг чаа уран чечен чогаалдары тургу-зарын кайгырып турар. Партияның бол-гаш улустуң ол негелдизин долзуу-биле хандырап төлөөде, совет чурукчулар шөлөөлүг болгаш кадык бот-шүтүмчүл-ди чөп үнелеп көөр болгаш оңу калба-тыр, бодунуң чогаалдарының күштүг болгаш кошмак талаларын шын үнелеп көөр, оларның идеялыг болгаш уран чеч-ен денгелин бедидер хүлээлгелиг.

Совет улустуң амдырал чуртталга-зы байлак болгаш хой хевирлиг. Боль-шевик партия чурукчуларны амдырал-ды ханызы-биле өөрениринче, социалист-тик шынчы уран чүүлдүң чогаалдары-нга оң шынчы-биле көргүзөрүнче үр-гүлүч угландырып турар.

Коммунизмни тудуп тургузуп турар совет улустуң улуг тургузукчу ажылы бистиң чурукчуларымыс мурнуңда көстүп көрбөз байлак аргаларыны ажы-дып берип турар. Совет улус бодунуң чаартырының Сталинчы планын боттан-дырамынче, коммунизмниң улуг тудула-рының чепселгезинкиниче кирипкен. Совет уран-чүүлдүң болгаш литератураны-ның мурнуңда ол чаа хүндүлүг сорулга-ны салып турар.

Чогаалдарын утка шынары ханы болгаш тудун-на, оң хевир сайзыра-гай болуп. Бир эвес бодунуң идеялыг деңгелин үргүлүч бедидер болза, бодунуң мергежилин оон ыңай сайзырадыр болза, сөстү күштүң, характерин чырыктылыг, уран чечен хевириниң тодазын чедиш алыр болза, совет чу-рукчулар боттарының сорулгазын кү-сүдип шыдаарлар.

Социализм чуртунуң литературазы болгаш уран чүүл кижин төрелгетениң чаа моралиниң сорук кирикчииз болуп турар. Совет чурт болза, улустарын аңк-дунмалышкы эң-найыралын илереди-п турар эң мурнакчы культураның тук тудукчузу совет улустуң, тургузук-чу болгаш чогаалчы улустун төрөөн чурту болуп. Бистиң чуртувуста куль-тураның кайгамчык чечектелишкини—социалисттик тургузуктуң артын күштү-үн чырыктылыг бадыткалы, совет улус-тун улам өзүп турар эгээртинмес чо-гаалчы күштериниң көргүзүү болуп турар.

Совет улус Сталинчы шаңналдарнык лауреаттарынга—литератураның болгаш уран чүүлдерин ажылдакчыларынга байырын чедирившаан, коммунизмни тиилелгезинче бар чыдар бистиң соци-алисттик Төрөөн чуртувустун алдары дээш чаа-чаа тиилелгелериг болурун күзеп турар.

(«Правданың» мурнуку чүүлү).

Сталинчы шаңналдык лауреады

Эртем, чогаалдык болгаш литература уран-чүүлдер талазы-биле 1950 чыл-дагы шылгарангай ажылдар дээш Сталинчы шаңналдарны тыпсыр дугайында
СССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалындан

1950 чылда шылгарангай эртем ажылдары чогаалдыгалар болгаш бодунуңга ажылдарының методтарын үндөзүннөдөн сайзырангайжыкканы дээш, база лигера-тура болгаш уран-чүүлдер талазы биле шыл-гарангай чогаалдар дээш Сталинчы шаң-налды тыпсырын СССР Эвилелиниң Министр-лер Чөвүлели доктааткан.

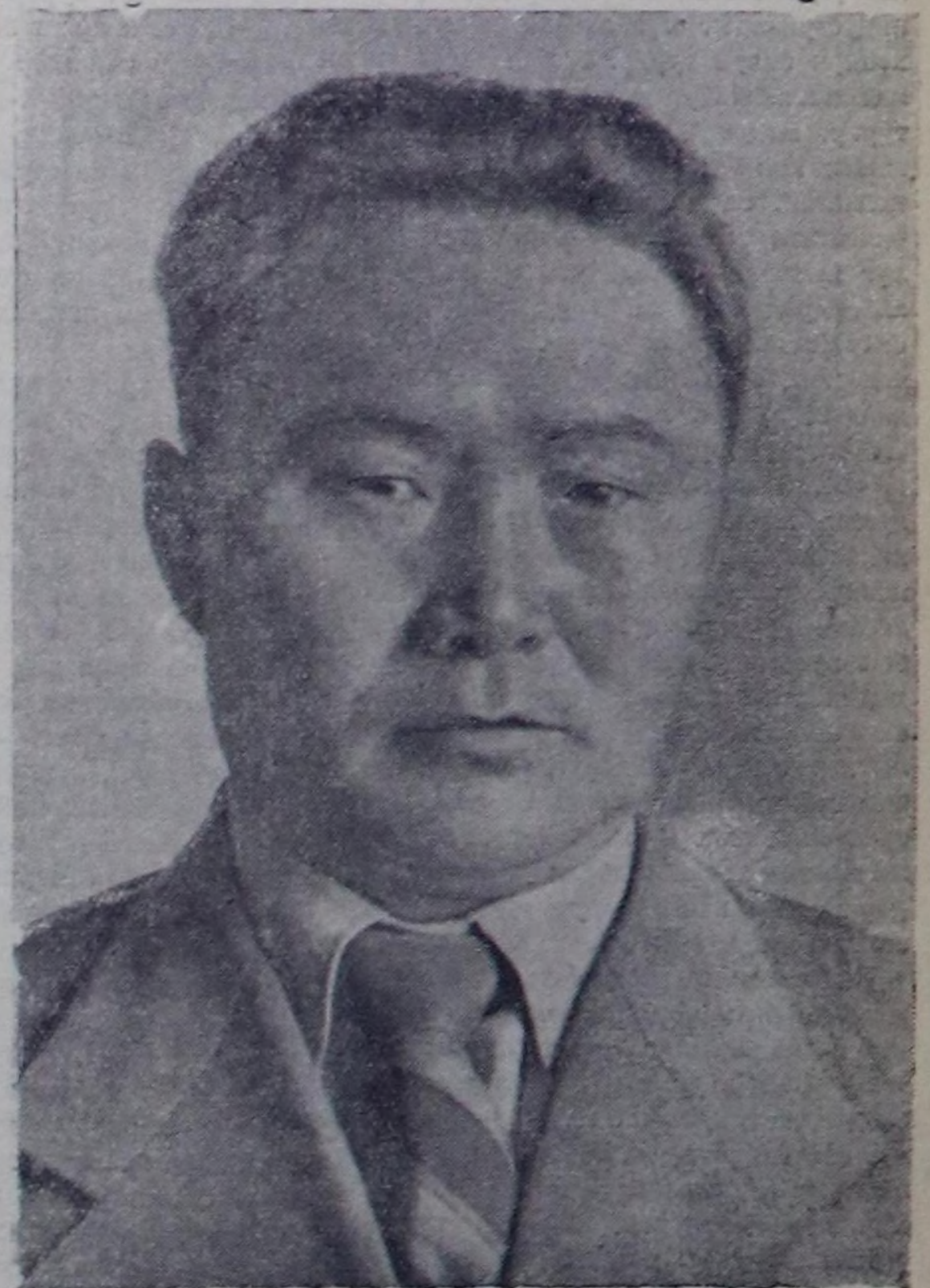
III

Литература болгаш уран чүүлдер талазы-биле шылгарангай ажылдар дээш Сталинчы шаңналдар

а) УРАН ЧЕЧЕН ПРОЗА

25 муң рубль хөмчээлдиг үш дугаар чер-гениң шаңналдары

10. Тока Салчак Калбакхөрекович — «Араттын сөзү» деп тоожу дээш.

Сталинчы шаңналдык лауреады чогаалчы Салчак ТОКА.

Хайныктырышының тоожу

Совет эрге-чагырганың чылдарында бистиң чуртка коммунизм тургузукчу-ларының чаа салгачылары өскөн. Хой совет кижилер, улуг аас-кежиктиг болуп революция мурнуңдагы эрги Россияның ажылчы кижилеринин аар-берге амдыралын көрбөзөр. Ыңчаарга эртен чүвени билп албай, амгы үени, совет эрге-чагырганың чылдарында бистиң улустуң амдыралында болган улуг өскерликиниң бөрүнү-биле үнел-леп билп шыдаас.

Мооң ужурунда М. Горькийниң «Бичи чорааным», «Чон аразында», «Мөөң үнерестеттерим» азы Ф. Гладковтуң «Бичи чорааным» болгаш «Вольница» ышкап номнары бүгү совет кижилерге, ылаңгыя аныктарга улуг кижизидилгелиг ужуру-дузалыг.

Эртен үениң аарберге байдалын чуруп көргүзүп турар ыңдыг чогаалдар-га тыва чогаалчы Салчак Токаның «Араттын сөзү» деп ному кирип турар. Ол ному «Совет чогаалы» деп ном үндүрер чер парлап үндүргөн.

«Араттын сөзү»—намдар тоожу бо-лур. Ыңчалза-даа оң ужуру дузазы оон делгем. Ол болза, революция мурнуң-дагы чылдарда Тываның ажылчы чо-нарының амдыралының дугайын бол-гаш хосталга дээш, чаа амдырал дээш оларның чөптүг демиселиниң ду-гайын шынчы-биле чугаалап турар чо-гаал болур.

Түрөгдөл, аш, карангыч, бүүдүлүк, эрге шөлөз чок чоруу—шаванда ажылчы араттын үлүг хузуу ол чораан. Хан со-рукчузу кулантаар-даа, тус черин дү-жүметтери-даа, хуурмак мегечи лама-лар-даа ажылчы араттарны дарлап, дээрбедеп, бастып дорамчылап чораан-нар.

Салчак Токаның хой кижилерге өг-бүлөз иезиниң кылдып алган чааңга то-зу бичи чыдыр өзүңе чурттап турар.

«Элээн хой узун сыра ыяштарның чинге баштарын беле шарааш, олар-ның чоон уштарын алгыды тыртык-лааш, олурту шашкылаптарга, шаараш алажылар болу бер. Оң кырын дыт чөвүрээзи, азы тос-биле шыпкаш, чин-гежек базыртыштар-биле базырлап каарга, чыдыр өг болур. Ол өг дээр ча-дырның иштинче өл чаб болурга—сүг, кыш соок болурга—хаг-шургаан хос-өдүп көөр. Мындыг яны, арга-арыгың аң-мени-биле демей чурттап чораан бис»—деп номуң автору чуга-лап турар.

Орус помещиктиң дарлалыңа шы-дашпай төв Россияда Тывага дезип

кирген орус тараачынар-биле ажылчы араттарның найыралын болгаш чаңгыс эвин тоожуда Салчак Тока кончук шы-ны-биле болгаш бузуренчи-биле көргү-зүп турар. Хосталгага ыңайшылдыг орус улустуң ол төлөөкчилери болза, ады араттарның араачы дүмбей амдыралыңа күш-ажылчы шынның чырыктызын экеп кириген болгаш жү-жүметтерге болгаш хан сорукчузу ку-лактарга удуру демиселе яды араттар-нын көдүрүлдүрүп үндүргөн.

«Ол үеде яды арат кижини дурт-сын хөндүрбөс, ооргазын бөкшүйтүп алгаш, колдарын чокутур сөгүрүүнү-ге белеп кылып алгаш, чоруну тур-ган»—деп Салчак Тока чугаалап тур-ар.

Кижини шыдажыр аргажок дарладан болгаш канчаар-даа аажок түренип чорутан бөкшүтүгөн ол кижилер көчүп келген орус кижилериниң савдар ха-маарлыгазы-биле чоорту чүвениң ужу-рун билди, болуп турар чүүлдерни ди-дими биле көрүп, ол болуп турар чүүл-дерге бодунуң турар черин билеп эгел-эсэн.

Көчүп келген орус кижилериниң биз-ээ—Веденей Сидоров кончук эки сеткидиг кылдыр автор көргүскөн. Ол кончук бодунуң болгаш дидим кижини. Ол Сидоров хой-ле эки кижилер-биле ужу-рашкан болгаш дарлакчылары улус чоң үндүр сывырап үези келир деп чү-вени олардан дыңнаан. Ол дугайын Сидоров яды араттарга чугаалап тур-ар. Күштүг, эрестиг кижилериниң дуга-йында бодады анык Салчактың меде-релинге кирген. Веденей бодунуң акы-дунмалары болуп көлөчкитерини камга-лап, кожай кулакка дидими-биле уду-рланып турар. Ыңчангап, сөөлүнде ба-рып олар шуптузу, оң иштинде Сал-чак база Сидоров-биле нады дарлакчы тургузугга удуру. Совет эрге-чагырга дээш демиселе көдүрүп үнген парти-зан отрядыңа киргеня таварылга эвес.

Салчактың авазының тоожуда би-житинген овуру-дүзүңде тыва улус туң аас-кежикче чүткүлү тодаргайы биле сиңигип кирген. Яды, дарлап човулганга бастырган болгаш аар берге күш-ажылга харыксыраан, бодунуң адын безин оскунган болза-даа, ол хер-эежен кижини эки амдыралче чүткү-лүн болгаш анаа бузурелин бодунуң чүрээңге кадагалат турган Москвага бол-гаш Петроградка болган улуг эргил-дениң дугайын дыңнааш, үжүн-бижин билбес болгаш бүүдүлү херээжен ки-шини оң идеялыниң боттаныр өйү кел-

генин, күш-ажылчы кижилерге чаа амдырал эгелээр деп чүвени билп эгелээн. «Ам шупту чүве эзи болур. Таңды-Тывада чаа кижилер чедиш кел-ген, оларны яды араттар шуптузу кончук өөрүп уткуп турар-дыр, тайга боду безин оларже мөгөйип өзүлүп ту-рар»—деп бодунуң олуңга Тас-Баштыг чугаалаан.

Салчак Токаның тоожузу 1919 чыл-дык болушкуннары-биле доостур. Ын-чаарда орус болгаш тыва ядылардап катышкан совет партизан отрядтары өжөөнниң дайынынга удуру баштайгы тиилелгелерини чедиш ап, хостуг чурт-таар болгаш хостуг ажылдар эргени бадыткап, улустуң эрге-чагырганы чаалап ал турар. Чаа амдыралдык киригичини мен деп чүвени анык Салчак билгеш бодун долдандыр турар чүүлдерини бир яныз көрүп эгелээн.

«Бо кежээ мээң төрөөн Мергеним, оң эрестиги меңээ чүгле анаа эргим эвес, харын-даа тоолда чүве дег, онза кайгамчыктыг турган. Күскү кежөөниң бойдузун магадан, тайганың чаагай чы-дын хөрөөм долдуру тынып, куштарның яныз-бүрү мыжырашкынынын дың-нап, элээн үр турдум. Мен бо черин мурнуңда-ла көрүп, оң үннерин дың-нап чораан мен, ыңчалза-даа бо хүн ону мен мырыңай бир өске көрүп тур-дум»—деп тоожунуң автору чугаалап турар.

Бодун эңне баштай өзүлүг кижин кыл-дыр бодандырып келген тоожунуң маа-дырының чаа амдыралды ыңчаар эгел-эсэн.

Салчак Токаның тоожузу тодаргай бидингирин-биле болгаш шынчызы-биле номчукчулары бодунче хандыдып ту-рар. Оң автору оңу амдыралдын бодундан бижип, амдыралдын шын оруун чызып чокка истедир бизөөн. Номда овуру-дүзү бузуундан бистер дриг амдыралды көрүп, кининиң дриг чү-рөөнни оон турарын билп турар бис. Мооң ужурунда тоожуда кыска үеде не-зүлген кижилер безин номчукчуңуң бо-далыңга утуңдурбайн артып каап турар.

«Араттын сөзү» деп тоожу болза, оң авторунуң чогаалчы талантызынык дугайын херечилеп турар.

Оң-биле кады тыва литератураның уран чечен проза чогаалыңа эвени са-ган бо тоожу болза, чөврий чылдың мурнуңда бодунуң бижин безин чок чо-раан Тыва улустуң культуразының улам өзүп турарының тодаргай херечи-зи болур.

А. КОЛОСКОВ.

ВКП(б) обкомунун V пленуму

Бо чылдың марттың 20—21 хүнне-ринде ВКП(б) обкомунуң ээлчеглиг V пленуму болуп эртен.

Пленум «Часы тарылганы чоруда-рының болгаш областтык партия органи-зацияларының сорулгаларының дуга-йында» ВКП(б) обкомунуң секретари эш Н. Я. Дьяковтуң илеткелин болгаш «Областа бижик билбес болгаш бижик-чи биче билер чорукту узутнаарынын, база оңу кижилер хемчегелерин дуга-йында» ВКП(б) обкомунуң секретари эш Х. К. Базыр-Саттын илеткелин дың-лап чугаалашкан.

Пленумга чугаалашкан айтырыглар-ның дугайында тодаргай доктаалдарны үндүргөн.

Оң-биле чергелештир, ВКП(б) обко-мунуң IV пленумунга болган санал, шүгүмчүлөдери партия обкомунуң бюрозунуң талазындан күсүддип турарының дугайында ВКП(б) обкомунуң секретари эш А. В. Анкудиновтуң ме-делелин пленум дыңнаан.

Пленумнуң бирги болгаш ийги айты-рыгыларының талазы-биле илеткелдер-ниң допчузу болгаш информациялар да-раазында номерлерге үнер.

Универсалдыг беш тоннаның боду чүк чүдүрер автомашиназы

Автомобиль болгаш трактор үлетү-рүнү Министрствоуңун Москвада чүк машиналарының экспериментал за-воуду универсалдыг беш тоннаның боду чүк чүдүрер автомашиназын 1950 чыл-да бүүдүрү эгелей берген. Ол машина-ның конструкторы аңылдап кылган болгаш үндүреря белекчөөн дээш Топ конструктор бюрозунуң начальниги А. А. Сеславин, кол инженер А. М. Бобков болгаш заводчу директору М. С. Смирнов Сталинчы шаңналда чет-көөнөр.

Боду чүк чүдүрер автомашиназын я-зы-бүрү ажылдарга аңылгап турар. Ол 5 тоннага чедир чүкту көдүрер болгаш сөөртүп чорур. Дөңтү бээр чүүлдерин чүдүреринге болгаш сөөртүрүңге бир чартын кубометр иштиг хымшыты аяк-лап турар.

Боду чүдүрер чүк автомашиназы 25-тен 60 чедир ажылчынарын солуп ту-рар.

Ажылчы чоннар депутаттарының Тыва область Советинин ийи дугаар сессиязының ажытынарының дугайында

Ажылчы чоннар депутаттарының Тыва область Советинин ийи дугаар сес-сиязы март 24-де хүндүскүнүң 2 шакта

Сталин аттыг культура Бажыңыңа агытылар.
Область Советинин күөсөкү.

Колхозчу малчынарның социалисттик чарыжы

Колхозтуң нитилештирген малы-ның ажылын сайзырадырыңга Чаа-Хол районуң колхозчу малчынарының аразында социалисттик чарыш жалбар-ган.

Ак-Дуруг сумузуңда Ленин аттыг колхозтуң хойжүзү Даржай-биле өшкү

кадарчы Оттукпан олар 1950—1951 чылдарының кыныңында колхозтуң пээр малын эки ажаал, оларның чаш төлүн чаңгыс-даа баш чидириг чок камгалап алыр дугайында социалисттик чарышпа алган бот хүлээлгелерин ак сеткидиг күсүддип турар.

Кадарчы Оттукпаның коьданындан төрөөн 24 өшкүдөн 32 арайларын, хой-жу Даржайның коьданындан төрөөн 40 хойдундан 40 хураганнарын камгалап ал, колхозтуң өске малчынарынга эки үлөгерин көргүзүп турарлар.

М. БЕГЗИ.

Суурларнын тудушкуну болгаш сайзырадышкыны

Ленин — Сталиннин партиянын удуртулузы-биле совет улус коммунисттик ниетиледиң тургузушунун улут планын чедишкенин боттандырып турар.

Бистиң чуртувуста коммунизмниң көскү хевир байдалдары улам-на тодаргай бидинип турар аларган. Күш болгаш угаан ажылының арасында, үе шаддан тура туруп келген удурланышкак узутканын, хоорай биле кодзаның арасында ылгал чидип турар. Чүгө бистиң социалисттик хоорайларымыз өзүп, сайзырап турар эвес, харын-да колхоз кодзэ суурларнын хевирин үндэини биле өскерип турар аларган. Мурнунда турган хуторлар болгаш суурларнын орунунда, кудумчуларын болгаш шолдерин шын планнан кылдырган сайзырангай байыңдары болгаш ажылагай тудуглары улуг колхоз суурлары тургустунуп турар.

Сөөлгү чылдарда Россия Федерациянын суурларында, улуг тудушкуннар калбарган. Билдиги немец-фашистерниң эңелешкенинге таварышкан районнарнын девискеринде улуг ажалдай боттандырылган. Кыска хуусаа иштинде, ында 1200 хире чурттаар байыңнар, колхозтарнын 298 муң ажык албан ажыл-агый байыңнары, 30 муң хире культура-амыдыралдык байыңнары тутунгулаан.

Чижээлээрге, чүгө чагыс Брянский областа дайын сөөлүнде үеде 125 муң чурттаар байыңнар тутунган. Смоленская, Курская, Орлов, Воронеж болгаш РСФСР-ниң өске-даа областарында 100—100 ажык байыңнар тутунгулаан. Сөөлгү үениң ишинде миллион хире өг-бүлө колхозчулар чаа болгаш сайзыратынган байыңнарын алганнар.

Чаа байың алганнар, боттарынын дыка хой чагааларында, большевиктер партиясына, совет чзака, төрөөн, И. В. Сталинга чүрөктиң ханызындан сагыш салышыкыны болгаш чурттаар байың тудурына улуг дузаны көргүскени дээр өөрүп четиренин ханызы биле илередип турарлар.

Байыңнар тудурында совет күрүпе колхозчуларга 20 миллион кубометр ажык жышты дедир өзгилде чокка берген, 2 миллиард ажык рубль чээлини тышкан. Ышак чок районнарда колхозтарга ышак белет-ээр-биле күчүлүг тракторлардык, автомашиналардык болгаш яныз-бүрү машиналардык 32 ышак белет-жел контроларын тургускулаан.

Совет күрүпе кодзэ тудушкунуну, дыка хой чутуга материалдар-биле хаңдырып турар. Чүгө 1950 чылда колхозтарга херэгээр-биле 11 миллион кубометр тудуу жышты белеттешкен. Ышак дилериниң яныз-бүрү чаазын болгаш бызыңдар амыдыралдык белеткелди дегере механизастатынган болгаш ол амыдырны ышак болгаш саазын үлөтүрүлгенин чурт бугурутулгелери, «Көдэз тудуу» трестилери, база колхозтар боттары чорудуп турар.

Россия Федерациянын колхозтарында ам туубу бугуру 7727 бугуру-дугуру тургустунган. Оон аңгыда, көдэз тудуулар черешча, чугай шлатоболгаш өске-даа тудуу материалдары биле ханыртынып турар.

Ол бүгү болза, колхоз суурларнын байыңнарын тудушкунунуң планын чүгө долдур күүседирин эвес, харын-да ажык күүседирин хандырып турар. 403 муң байыңнар тудар турган болза, 675 муң байыңнар туткан.

Дыка хой катат тургустунгулаан колхоз суурлары болгаш районнар төптери, таарыштыр туткан болгаш сайзыраткан талазы-биле дайын мурнунда турганындан артык чараш чаагай апарылган. Великолукне областың Ланьянский районун Рысино суурун немечтер барык-ла бүрүнү-биле үргөздөн. Ам ол суур, совет кижилериниң холу биле чингине план өзүгээр катат тутунган. Ам ол суурда 150 сайзырангай туткан чурттаар байыңнар, школа, тараа шыгаар байың, электростанция, колхозтуң сады бар аларган. Мурнундагы Рысино үндэини биле өскерилген. Ол суур чараш болгаш байлаңгы аларган.

Хууда тудушкунуңардан аңгыда, суурларда дыка хой байыңнарын, тускай тургускулаан «Көдэз тудушкун» трестилери тудуп турарын демделезе чогуур. 1946 — 1950 чылдарда ол трестилер 2000 хире көдэз байыңнарын туткан, оларнын ишинде 100 ажык школа, 120 эмнегелер, дыка хой кино театрлар, культура байыңнары, уруглар байыңнары болгаш өске-даа байыңнар бар.

Большевик партия болгаш совет чзаак колхозтарнын суурларнын тудушкунунын болгаш сайзырадышкынын чорударынын бүгү-ле чугула байдалдарын тургускан. Ол сорулга-биле РСФСР-ниң бүгү-ле областарында, крайларында болгаш автономнуг республикаларында тускай органнары—көдэз болгаш колхоз тудугларынын эргелдерин болгаш килдистерин тургускулаан, ында 14 муң хире тускай эртемнигер ажылдап турар.

Көдэз тудугун тускай эртемнигер кадырларын белеткээр-биле РСФСР-де 70 ажык өөредилге черлерин, техникумнарны болгаш школаларын ажыткылаан, ында 6 муң ажык кизи өөренип турар. Колхозчуларнын материалдык байдалдарын өскөрү-биле чөргөлтүрүп, оларнын культурун негелделери өзүп турар. Көдэз амыдыралдын мурнундагы тургузуу хевирин колхоз суурнын ажылышкынын негелделерин хандырып шыдаас, олар амыдыралдын бүгү-ле таарымчалык байдалдарына таарышкан, сайзыраан, электриктик болгаш радиолук байыңнарда чурттаарын күзөөр.

Ынчанга мурнундагы бөдүүн, чагыс өрөөлди, бичи сонгалардык чавыс байыңнарын орунга 2—3 чырык өрөөлдерлик капитал байыңнар тудурына күрүнеден сагыш салып турар.

Дыка хой чурттаар байыңнар, культура-амыдыралдын байыңнары, мал ажылының болгаш колхозтарда өске-даа албан байыңнары, ам чогаатынган төлөвилелдер өзүгээр тутунуп турар, ол төлөвилелдерни, ол ажылга тускай тургустунгулаан төлөвилел организациалары ышак турар. Сөөлгү чылдарнын ишинде РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлениниң чанында чүгө көдэз тудугунун Кол эргелдениң бөзүн көдэз байыңнарын 500 муң ажык төлөвилелдерин колхозтарга тараткан.

Улгартырган колхозтарга көдэз тудууларын кабарлары болгаш көдөз чурттаар пункттарын, сайзыраан колхоз суурлары кылдыр шилчидиринг чогуур аргаларын калбаа-биле тургузуп турар. РСФСР-ниң муң-муң суурлары, ам тудуу техниказынын сөөлгү чаа аргалары өзүгээр тутунуп турар. Бистиң социалисттик үлөтүрүлгенин тудуунун техниказынын сөөлгү чаа аргалары биле белгештирген. Суурларнын сайзырадыр болгаш үнүштер тарып ногаартырып талазы-биле улуг ажылдар чоруп турар. Электри, радио, телефон, колхоз суурларнын амыдыралынче улам-на хойу-бүгү кирип турар. Дыка хой суурларда суг дамчыдып кирир, орунтары эки-жидер, парктар тарыры, спорт шолдерин тургузар болгаш суг алыр черлерин кылдып турар.

Бызыңчаларнын, чаазыкчыларнын, дашчыларнын, бугучуларнын тускай эртемни чүгө хойга эвес, колхоз суурунда-даа хүндүлүг аларган. 1950 чылда тудуу мергежилдине 13 муң ажык колхозчуларны өөрдөткөн, оларнын ишинде херэжөөннөр дыка хой. РСФСР-ниң тудууларында, ам 50 муң хире бригадалар ажылдап турар.

Ургүлчү турары-биле тургустунган тудуу бригадалары, колхоз суурларына тудуу ажылын чедишкенин чорударына улуг ажык дузалык болган.

Сталинград областың Медведицкий районун «Большевик» колхозунда, тудуу ажылынын дуржулгалык мастери А. В. Овчинниковка удуртурган бригада ажылдап турар. Бригадир болза, квалификациясы 15 колхозчу—бызыңчылар, дилчилер, печиниктер болгаш баңык кырынын шыкчыларындан тургустунган. Ол бригада, колхозчуларнын хуралына бадылаан планын күүседип, бүдүн чыл дургузууда ажылдап турар. 1948 болгаш 1949 чылдарнын ишинде ол бригада 69 чурттаар байыңнарын туткан болгаш катат тургускан, 13 мал байыңнын, 250 олуттуг клубу, хем нежир көвүргүгү, серилик 3 шаңарны тудуп кылган. Шаң ыныг тудуу бригадалары Россия Федерациясында өзвеш эвес.

Колхозтар суурларнын болгаш көдөз район төптериниң тудушкунун удуртуу талазы-биле шилчидиринг роль ажылы чоннарын депутаттарынын чурт Советтеринде. Район болгаш көдөз Советтер тудушкуну болгаш сайзырадышкынын планнарын кылдып, тудуу бригадаларын организастан, кадырлар белеткээр дугайында сагыш салып, тудуу материалдарын бүдүрүрүн болгаш белеткээрин хандырып турарлар.

Ынчалза-даа чөдип алган чедишкенинге менээрени бээр мырцай шын эвес болур укурлук.

Ажылчы чоннарын чурт Советтери, колхозтар суурларын тудар болгаш сайзырадыры — бисте өзүлүг-ла большевикчи шимчээшкени биле чоруп турар, күрүнең ол чугула херээн чорудуп шыдаар болгаш оон-даа улам үрө-түндөй ажылдаар укурлук.

И. МИХАЙЛОВ,
РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлениниң чанында көдэз тудугунун Кол эргелдениң начальнигиниң оралакчызы.

Март айның эгезинде Кызыл-Мажалык суурга «Чаа амыдырал» солунун номчукчулар-биле конференция болуп өрткөн. Аңаа номчукчулар боттарынын санал-онадларын берип, район солунунун ажылын моон сонгаар улам эки-жидип чорударынын дугайында боттарынын сүмелерин бергенер.

Чурунта: «Чаа амыдырал» солунун редактору эш Седениң номчукчулары биле беседа кылдып турары.

Чуруу. А. ЕРМОЛАЕВИЦ.

Тыва орфография (шын бижилге) дүрүмүнүн төлөвилелин чугаалашкан

Тываның дыл, литература болгаш теогунуң эртем-шинчилел институтундан тыва орфография (шын бижилге) дүрүмүнүн 1943 чылдагы үндүрүлгезин чаартып ажылдаш, оңу бадылап чыгарып үндүрүрүнүн бетиңде оң чаа төлөвилелинге бүгү-нигиниң санал-оналын алыр сорулга-биле ниитиниң чугаалажылгазын Кызыл хоорайда чурт музейиниң лекция залына 60 чылдың март 19-та чоруткан.

Чугаалажылганың баштайгы хүнүндө хоорайнын интеллигенциязындан башкылар, солуннар редакцияларынын, областың ном үндүрер чериниң ажылдачылары болгаш өске-даа албан органициаларнын төлөөдери шупту 30 кижи киришкен. Чугаалажылга тыва орфография дүрүмүнүн чаа төлөвилелини дугайында дыл, литература болгаш теогунуң эртем-шинчилел институтунун эртем ажылдакчызы, филология (дыл) эртемниң кандидаты эш А. Пальмбах таныштырылгалык илеткеп кылган. Оң чугаалааны болза:

—Совет Тываның социалисттик тургузушунунун чырыктыланчак чедишкени биле үдөтүргөн дыл, литературанын хөжүмүнде болган өскөрүлгелери барымдаалар, ылаңгыя И. В. Сталинниң дыл эртемниң дугайында гениалык өөрденин үндөзүн болдурган, эртен күзүн областа болуп өрткөн дыл, литература конференциязына үнгүлзэн негелделери өзүгээр орфография дүрүмүн улам бираажыдып, бо төлөвилеге эргежон чугула чамдык негелделерин болгаш чаалааларын зирип турар. Оң-биле нады мурнунда үнгөн дүрүмде чамдык чөптөстериң дугайында область башкыларынын, литература ажылдакчыларынын, болгаш ажылчы чоннуң берген саналдарынын, оларнын зиригилзэн чаа негелделерин база өөренип көргөн. Орфография дүрүмүнүн төлөвилелинде колдуунда мындыг чаа негелделер кирип турар. Дүрүмүнүн эге сөзүңде тыва бижилгениң хөжүмүнде дугайында допчу, медээлери берген; база пунктуацияны (бижик демкелтерин) бижилмел чугаага хергелзериң дугайы тускай бөлүк кылдыр кирген; тыва сөстөстөриң болгаш үлөгерлеп алган сөстөстөриң кокумандарын шын бижир талазы-биле практика таварып турар чамдык айтырыктар немешкен.

Тыва орфография дүрүмүнүн чартыктазын улам быжырымчалык болдуруу сорулга-биле, налбак чугаалажылгаларын чорудуп, бо төлөвилеге бүгү улустун санал-оналын алыр дээр, сидерлерин чымдыгырып турар чүе, эштер. Мынчанга, бо ажылга иденкелик кирип, боттарынын тодаргай саналдарын бээрин олукчулардан дээр-дир — дээр.

Эш А. Пальмбахтың илеткелениң сөөлүндө чугаалажылгага киришкенерин иштинден эштер С. Сарыг-оол О. Толгар-оол, М. Делег, Д. Сангы-Бадраа олар, тыва орфография дүрүмүн чаартып үндүрер талазы-биле төлөвилелиң чогаалдыгынын эртем-шинчилел институту ам-даа эки быжырымчалык кылбаанын, ылаңгыя дүрүмде кирип келген тайылбырларнын чамдыктары өскөрүлгө биле үдүшкөс, бот-боттарына удурлашышканы болуп турарын демделештирешкен, төлөвилеге ам-даа элзэн чамдык чаа негелделерин кирир дугайын сүмөлзөөр.

Дүрүм төлөвилелиниң чугаалажылгазы ол хүн доозулбайн барган болгаш моон сонгаар-даа үргүлчүлээр деп турар.

КИНО

„Байлактың чай“

«Байлактың чай» деп кино—украин колхозчуларнын аас-кеңиктиг амыдыралынын дугайын, оларнын өөрүшкүлүг тургузуучу күш-ажылынын дугайын чугаалап турар амыдыралчы өөрүшкүлүг, лириктик комедия болуп.

Дайын сөөлүңдеги сталинчы беш чылдарнын дургузунда ажыл-агый болгаш культура талазы-биле көстүп көрбөз чөптөстөшкени бистиң колхозтарымыстың канчаар чөдөп алганын бо фильме көргүскөн.

«Байлактың чай» деп кино болза, коммунизмниң тургузуучулары—бөдүүн кижилериниң дугайында, оларнын бедик моральдык мөзү-шынарын, демиселини, найыралык болгаш ынакшылдынын дугайында фильм.

«Вперед» колхозтуң бригадир Оксана Подпруженкога Социалистик Күш-ажылдык Маадыры деп хүндүлүг атты тышкысы—Киевтен элп чанып келир. Оксанына вокзалдан, оң суурда нады чурттап турары колхозчулар база уткуп келир, оларнын арасында колхозтуң даргазы Оксанын душтуу—Назар Проценко боа бар.

Ол-ла поезд-биле колхозтуң кижизин өстүргөн, өскүс Петр Середэ боа чөдөп келир. Фронт, ыначарга оң соонда оң-хөе техникумга өөредилге оңу төрөөн суурундан элзэн үр чартыктырган.

Ол, станциядан келген оруктан калаштап чоруп олурган, лириктик ырык дыйнал наар. Оңу сизен сөөртүп келчорөөн анык колхозчу—Вера Горюшко ырлап чорур. Петр Вера-биле калды үн салып ырлап эгелээр. Уруг хертен чүгүңден хемчигешче андарлы бээр. Петр оңу сугдан уштуп алыр дей бээр, ыначала-даа озалдып калган; Вера эрикче боду уштунуп үнүп келген.

Назарын байыңына Петр чөдөп келирге, оңу төрөөн ышакш уткуп ал турарлар. Назар эри оңу-биле узур-жымышына аякч өөрүп турар болгаш колхозта мергежилдик бухгалтер боа эргежон чугула-даа турган

Мал ажылынынче улуг кичээңгей салып турар

Ниитиниң мал ажылын хөгжүдериң болгаш оң продуктулуун бедидерин улгатырар талазы-биле Улуг-Хем районун Шагаан-Арыг сумузуңда «Кызыл-Тук» көдэз ажыл-агый артели (даргазы эш Кечил, партия эге органициаларнын секретари эш Каң-оол) артелиң ниитилештирген мал ажылына эң-не иденкейлик ат-сеткилдик коммунистерни, комсомолчуларын болгаш мергежилдик колхозчуларын быжылган.

Артель мал кыштагаларын четчир санымы-биле белеткеп кылган. Ортоа-Хемде 2 кезек мал кыштагаларында 4 нажаалары болгаш Буура Даанда 4 кезек кыштагаларда 7 нажааларын белеткеп туткан.

Колхоз 1247 ажык баш хой, өшкүнү Буура Даанда болгаш Ортоа-Хемде үш кезек кыштагаларда оларлаткан. Буура Даанда бир кезек кыштакта 412 баш хой, өшкүнү коммунист эш Очур малдап турар. Ийи дугаар кыштакта 345 баш хой, өшкүнү комсомолчу эш Суваң-оол оларлаткан турар болгаш үш дугаар кыштакта 490 хой, өшкүнү эш Дөтпе малдап турар.

В. ТАРЖАА.

Мурнакчы саанчылар

Мал бажы өстүрериниң болгаш оң продуктулуун бедидериниң күрүне планын Чаа-Хөл районун Кара-Тал сумузуңда «Победа» колхозтуң сүт-бараан фермазынын саанчылары эки күүседип турарлар.

Саанчылар Билимаа, Оолазай олар эртен чылын сүт саар пламын ажык күүсеткен болгаш малдын чаш төлүн

чүс хуу камгалап ап, доруктур азыраанар.

Олар бо чылын боттарынын мурнакчы ажылын ферма коллективинде үргүлчүлөшкөн. Колхозтун ол ийи саанчы кыстары ам 27 иштөткөн саан, хүн-бүрүдөгү үлүг нормаларын 140—150 хуу күүседип, мал ажылына эки ажылдап турарлар.

А. ТАРААЧЫ.

Малчын эш Сагаандай

Эрзин районда «Парик коммунизм» МЧАЭ-ниң малчыны эш Сагаандай ниитиниң мал ажылын өстүрериниң херээнге кызымай ажылдап келгениниң түң-нелинде МЧАЭ мал өстүрериниң күрүне планын чедишкенин күүседип турар. 1950 чылда мал өстүрер күрүне планын чедишкенин күүсеттишкен, 1951 чылда төрөөн малдарнын чаш төлдерин бүрүн камгалап ап турар.

К. НЮРСАТ.

Элевес чорук харысалга чокка санатынар

Совет чзаак, большевик партия малды өстүрери дээр чугула хемчеглерин ап турар. Бистиң областың ажык-ажыктын амгы үеде кол адыры мал ажылы болгай. Ол дээр демисел болза, партия, совет органициаларнын мурнунда сонгаарлатын сорулга болур.

Мөгүн-Тайга районун Мөгөн-Бүрэн сумузуңда малдын хайгааралы онза багай. Эвилелдик азы элчелкилелиг каттатар органициастыгынаан. Малын кыи кижи туралаан айы-биле ээн байдалда «ажал» турар. Моон уламындан малдын хораар, ылаңгыя бөргүге чидиртир чоруу көвүдзөн.

У. ЧЫЛБАК-ООЛ.

Артелиң малчынары кышкы оदारларын хуваадалыг ажылдап, хой, өшкүнү кышкын чүм өтүтүг оदारларга сүрүп оदारладып турар. Ол кадарчыларнын малдап турар малы хүр болгаш семис күштүг болуп турар.

Ол кадарчыларнын кадарып турар малынын кышкы үеде эки болуп турарынын чылдагы болза, кыдарчылар чыын одарлыг тайгаларнын оदारларынын ажылгаанындан малдын кышкы үеде байдалы таарымчалыг эки эртип турары тодаргай. Эртен чылдың дүргүзүңде кадарчылар эш Очур, 712, эш Суваң-оол 703, Дөтпе 553 күшкүнөри ажылдап алганнар.

Амгы үеде артелиң хой малын идиң-не төрүп эгелзэн. Кадарчылар боттарынын кадарып турар малынын чаш төлдерин чидир чокка камгалап ап турар. Ам артелиде 32 баш хой, өшкү төрөөн, оң чаш төлүн бүрүн камгалап алган. 1951 чылда мал өстүрериниң күрүне планын чедишкенин күүседип дээр дээр малчынар иденкейлик ажылдап турар.

В. ТАРЖАА.

Малчын эш Сагаандай

Малдын кышкы ажалгазын экижидерин хандырганы-биле малдарнын кышкы байдалы хүр эртип, хорамча чок болуп турар. Малдар чыгык нажаалар-биле хандырылган болгаш оларны одар-белчирге таарыштыр кадарып яныз-бүрү-аарылардан камгалап алыр аргалык болган.

К. НЮРСАТ.

Элевес чорук харысалга чокка санатынар

Совет чзаак, большевик партия малды өстүрери дээр чугула хемчеглерин ап турар. Бистиң областың ажык-ажыктын амгы үеде кол адыры мал ажылы болгай. Ол дээр демисел болза, партия, совет органициаларнын мурнунда сонгаарлатын сорулга болур.

Мөгүн-Тайга районун Мөгөн-Бүрэн сумузуңда малдын хайгааралы онза багай. Эвилелдик азы элчелкилелиг каттатар органициастыгынаан. Малын кыи кижи туралаан айы-биле ээн байдалда «ажал» турар. Моон уламындан малдын хораар, ылаңгыя бөргүге чидиртир чоруу көвүдзөн.

У. ЧЫЛБАК-ООЛ.

Элевес чорук харысалга чокка санатынар

Совет чзаак, большевик партия малды өстүрери дээр чугула хемчеглерин ап турар. Бистиң областың ажык-ажыктын амгы үеде кол адыры мал ажылы болгай. Ол дээр демисел болза, партия, совет органициаларнын мурнунда сонгаарлатын сорулга болур.

Мөгүн-Тайга районун Мөгөн-Бүрэн сумузуңда малдын хайгааралы онза багай. Эвилелдик азы элчелкилелиг каттатар органициастыгынаан. Малын кыи кижи туралаан айы-биле ээн байдалда «ажал» турар. Моон уламындан малдын хораар, ылаңгыя бөргүге чидиртир чоруу көвүдзөн.

У. ЧЫЛБАК-ООЛ.

Элевес чорук харысалга чокка санатынар

Совет чзаак, большевик партия малды өстүрери дээр чугула хемчеглерин ап турар. Бистиң областың ажык-ажыктын амгы үеде кол адыры мал ажылы болгай. Ол дээр демисел болза, партия, совет органициаларнын мурнунда сонгаарлатын сорулга болур.

Мөгүн-Тайга районун Мөгөн-Бүрэн сумузуңда малдын хайгааралы онза багай. Эвилелдик азы элчелкилелиг каттатар органициастыгынаан. Малын кыи кижи туралаан айы-биле ээн байдалда «ажал» турар. Моон уламындан малдын хораар, ылаңгыя бөргүге чидиртир чоруу көвүдзөн.

У. ЧЫЛБАК-ООЛ.

Элевес чорук харысалга чокка санатынар

Совет чзаак, большевик партия малды өстүрери дээр чугула хемчеглерин ап турар. Бистиң областың ажык-ажыктын амгы үеде кол адыры мал ажылы болгай. Ол дээр демисел болза, партия, совет органициаларнын мурнунда сонгаарлатын сорулга болур.

Мөгүн-Тайга районун Мөгөн-Бүрэн сумузуңда малдын хайгааралы онза багай. Эвилелдик азы элчелкилелиг каттатар органициастыгынаан. Малын кыи кижи туралаан айы-биле ээн байдалда «ажал» турар. Моон уламындан малдын хораар, ылаңгыя бөргүге чидиртир чоруу көвүдзөн.

У. ЧЫЛБАК-ООЛ.

Элевес чорук харысалга чокка санатынар

Совет чзаак, большевик партия малды өстүрери дээр чугула хемчеглерин ап турар. Бистиң областың ажык-ажыктын амгы үеде кол адыры мал ажылы болгай. Ол дээр демисел болза, партия, совет органициаларнын мурнунда сонгаарлатын сорулга болур.

Мөгүн-Тайга районун Мөгөн-Бүрэн сумузуңда малдын хайгааралы онза багай. Эвилелдик азы элчелкилелиг каттатар органициастыгынаан. Малын кыи кижи туралаан айы-биле ээн байдалда «ажал» турар. Моон уламындан малдын хораар, ылаңгыя бөргүге чидиртир чоруу көвүдзөн.

У. ЧЫЛБАК-ООЛ.

Чоннуң күш-ажылчы нөдүрлүүшкүнү

Сүт-Хөл районун Хөр-Тайга сумузуңда ажыл-ишчилери келир чылдың белеткелинге септелге материалдары ышак кезип сөөртүрүнче эвилелдик көдүрүп үнгөн. Ажылдың март эгезинге чидир түңнели багай эвес көргүзүлгелер болган.

Нара-Дытта 450 чудуктары, суму

М

Дөрт күрүнелерин Даштыкы Херектер Министрлеринин оралакчыларынын баштайгы чөвүлөл хуралы

Бо чылдың март айың 10-14 күннереде даштыкы Херектер Министрлеринин чөвүлөлүнүн хун айтырымын амылдап кылырынга чыккандыктан дөрт күрүнелеринин даштыкы Херектер министрлеринин оралакчыларынын чөвүлөл хуралы бодунун амылын үргүлчүдөн.

Март 10-да хуралды Великобританиянын төлөөлөкчиси Дэвис даргаалаан. Европага таянычы болгаш айык чок чорукту хандарырынга хамаарышкан шийтирлерин хун айтырымын төлөлдөмөгө өгүтү тодаргай антырыгыларны оюп эртериине санап кыргеш, чөвүлөл хуралдың сорулгаларын барыын талаңы күрүнелеринин төлөөлөкчилери баштайгы болгаш өгүтү хуралдар чорун турда саат ужураштырып турганы билдинтир.

База март 11, 12-де болгаш хуралдарга маргылдаалык айтырыгылар үргүлчүлөп турган. Ол хуралдарга совет төлөөлөкчи АКШ, Великобритания болгаш Франциянын төлөөлөкчилеринин ийи аранык чорун соналган илереткен.

Чөвүлөл хуралга маргылдааларың баштайгы негезинин түнделген Европага болгаш өгүтү делегациянын улустарынын калбак хонитизинин саналы билдинтир болуп турган, чүд дие, боттарының мырсаңа чүте-даа дүүшөсө саналдарын камгалагышаан, ылаңгай барыын талаңы күрүнелеринин төлөөлөкчилери чөвүлөл хуралды муңашталган байдалга киирерин оралдакчы турганнар.

Март 14-те болгаш Даштыкы Херектер Министрлеринин Чөвүлөлүнүн хун айтырымын чогадып кылырынга чыккандыктан дөрт күрүнелеринин Даштыкы Херектеринин Министрлеринин оралакчыларынын чөвүлөл хуралын Франциянын төлөөлөкчиси Народиң даргаалаан.

База-ла мурнуңда болуп турган хуралдарга байдал ыкшан, барыын талаңы күрүнелеринин төлөөлөкчилери хун айтырымын талаңы боттарының саналдарын камгалагышаан буюрел чок барымдааларын шуут-ла каталтап турганнар. Бо хун Народиң сөс алгаш, мындык аныктык маргылдаалык моон соңгаар чорудары берге болуп турардыр, деп чугаалаан. Франциянын төлөөлөкчиси чугаалакчыларын «элэон тодаргай метод» алып бодунун күзелин дугайы медеглээн.

Громыкунуң чугаалааны болза, Германиянын каап чепсеглээшкенин дугайында айтырып болгаш дөрт күрүнелеринин чепсектиг күштерин кызырар дугайында айтырымын дыка чугула деп санагышаан, СССР-иниң төлөөлөкчи ол ийи айтырыгыларын тускай пункттар шынардык кылдыр хун айтырыгыга киирер дөш айтырыгын салып келген. Совет саналдарың бир дугаар пунктунуң өргү редакциясыңа үш күрүнелеринин төлөөлөкчи уурданып турганнар. Ол пунктунуң талаңы-биле өргү формулировка мындык: «Германиянын чепсегон дүжүрер болгаш Германиянын каап чепсеглээрин болдурус дугайында дөрт күрүнелеринин Потсдам дугуржуглазынын күсөлдөзүнүн дугайы» болуп турган. Чаа формулировкада ол пункт мындык: Германиянын чепсегон дүжүрер дугайында дөрт күрүнелеринин Потсдам дугуржуглазынын күсөлдөзүнүн дугайы» болуп турган. Чаа өдө кылыгыда бир дугаар пункт чүгө дөрт күрүнелерге таярымчалык болуп турар.

Дөрт күрүнелеринин чепсектиг күштерин кызырарыңче доң-дораан киирер дугайында айтырымын хун айтырыгыга тускай пункт шынардык кылдыр Даштыкы Херектеринин Министрлеринин чугаалакчы дугайында бодунун саналың шуут барымдаалык болуп турарын совет төлөөлөр бирде-бирээ чокка демдегел келген деп Громыко база сагындырып чугаалаан. Ыңчалзажок, Европада байдалды экижидер болгаш ылап барымдаалык болгаш шын айтырып болуп турар дөрт күрүнелеринин чепсектиг күштерин кызырарыңче доң-дораан киирери тускай пункт шынардык айтырыгынын дугайы хун айтырыгыга киирерин негеп турар совет төлөөлөрүнүн ол саналыңа үш күрүнелеринин төлөөлөкчилери уурданганнар.

Мурнуку формулировказынын барымдалааш, бо пунктунуң талаңы-биле дугуржугла чөдип алдыныс апарган ужурунда совет төлөөлөр моон аадаңа чаа саналды кииреринге чопшээржерин илеретип турар, ол санал болза, бир талазында үш күрүнелеринин киирерин бир дугаар пунктунуң баштайгы өдө кылыгызыңа үндөзүлөш, белеткээни, база бир талазында, совет төлөөлөрүн киирген саналдарының үш дугаар пунктунуңа үндөзүлөш турган, ол санал болза, Европага байдалды экижидер

дугайында болгаш дөрт күрүнелеринин чепсектиг күштерин кызырар дугайында айтырымын баш бурунгаар чугаалакчырын көрүп турар. Ол пунктунуң чаа өдө кылыгызында чугаалап турары болза: «Дөрт күрүнелер СССР, АКШ, Катышкан Хаан чери болгаш Франциянын чепсектиг күштерин кызырар дугайында айтырымын киирбишаан, Европада улустар аразында амгы туруп турар нүүртешкен байдалдың чыдагыштарын болгаш Совет Эвилели болгаш АКШ, Катышкан Хаан чериниң болгаш Франция аразында байдалдарың өзүлүг болгаш үр экижидилгезин хандарырынга эргежок чугула хемчеглерин көрүп болурт.

Совет төлөөлөрүнүн ам саналдап турар ол пунктунуң формулировказынын төлөөлөкчилеринге таарымчалык болурунга совет төлөөлөр идегеп турар деп Громыко чугаалаан. Ыңчалза-даа, ол формулировканы шуут хүлээп алыры-биле АКШ-тын, Франциянын болгаш Великобританиянын төлөөлөкчи чүңү-даа ыктааганнар. Хун айтырыгыга ийи дугаар пунктунуң талаңы-биле дугуржуглааны чөдип алырын хандарырынын болгаш бо айтырыгыга моон соңгаар чөрүлдөөрүн чыладырын күзөвшишаан, СССР-иниң төлөөлөкчи Германиянын чагысы эвиниң болгаш оң-биле тайбың керезин чарары-биле үш күрүнелеринин төлөөлөрүн киирген саналың айтырыгыга хамаарып турар пунктуну, а эң ылыңгыда: «Германиянын чагысы эвин катеп тургузарыңче база тайбың керезин белеткээриңче хамаарып турар шийтирлеринин айтырыгыларын шийтирлээринге» беленин илергейлээр.

АКШ-тын төлөөлөкчиси Дженсеп дөрт күрүнелеринин чепсектиг күштерин кызырарыңга хамаарып турар совет саналга уду бодунуң кыдыгы-даа барымдаа чок саналын ийи үндүрерин оралдакчан. Дөрт күрүнелеринин чепсектиг күштерин кызырар дугайында айтырыгыга тодаргай болгаш билдинтир совет саналга Дженсеп уурданган. Чепсектиг күштерин кызырар чорук бүгү чурттага хамаарык дээр айтырыгы-биле шырымдаланып алгаш, ол айтырыгы маңаа тургускан херээ чок тур дээрзин көргүзгөн-биле америк төлөө база катеп оралдакчан. Германиянын чепсегон дүжүрер дугайында дөрт күрүнелеринин Потсдам дугуржуглазынын күсөлдөзүнүн дугайында совет саналга Дженсеп ол ыкшан уурданып турган. Потсдам дугуржуглазы өзүгаар дөрт күрүнелер боттарыңа хүлээлгелер алган турганын Дженсеп бодунуң саналыңа чугаалаа-даа, ам тайбың хандарырынга улуг ужуру-дузалык болуп турар ол хүлээлгелерин, күсөлдөр дугайында айтырыгын чугаалакчылардан АКШ коргуп турарын көргүскен. Бодунуң ындай позициянын шыныктырар дөш Дженсеп «камгала» чергели дээр хире, Барыын Германиянын байдалың талаңы-биле АКШ-тын, Великобританиянын болгаш Франциянын хемчеглерин илергейлээрин оралдакчан. Оң-биле кады Дженсеп Брюссельге хүлээп алган Соңу-атланттик Эвилелин Чөвүлөлүн шийтирлеринге хамаарыштыр дембөргөй улаар турган, аңаа алган хемчеглер болза, барыын-герман чепсектиг күштерин тургузары болуп, ыңчаарга оларын Соңу-атланттик Эвилелин чепсектиг күштеринин составыңа кииргеш, оңу «камгала» хевирлиг кылдыр тудар дээни ол болот.

Совет саналдарга уду барыын талаңы дөрт күрүнелеринин төлөөлөкчилеринин оралдакчыларынын СССР-иниң төлөөлөкчиси Громыко буюрел чорунуң шуут-ла каталтап илереткен. «Боо-чепсеглелдин деңгелин дугайында үш күрүнелеринин салган тодаргай айтырыгыларын совет саналдар оюп эртип турар дөрт чийектиг Дженсептин бадыткалыңга хамаарыштыр Громыкунуң медеглээни болза:

—Шак мындык бадыткал-биле чөпшээрелип болбас. Совет төлөөлөрүн саналдарында айтып турары болза, Министрлер Чөвүлөли дөрт күрүнелеринин чепсектиг күштерин кызырар дугайында айтырыгы чугаалакчы көрү ужурулг. Ыңчаарга ам кыдык сорулга элэон тодаргай болуп турарыл ыңчаш: чепсеглелдин деңгелин тодаргайлаары, азы дөрт күрүнелеринин чепсектиг күштерин кызырар дугайында айтырыгы чугаалакчы болуп турар. Дөрт күрүнелеринин чепсектиг күштерин кызырар дугайында айтырыгы көрү чорук болза, тодаргай, чогумчалык болгаш чыдык сорулга болуп деп чүгө совет төлөөлөр буюрелдик.

Мароккода колонийжи француз эрге-чагыргаларын өлүрүкчү хемчеглери

ПАРИЖ. «Юманите» болгаш «Либерасьон» солуннар болза, Мароккода колонийжи француз эрге-чагыргаларынын кадык-дошкун өлүрүкчү хемчеглери дугайын дыңдадып турар. «Либерасьон» солунуң бийик турарын өзүгаар алырга, Юзескиерт хоорайга болган демонстрациянын үезинде 17 кижи өлүрткен болган. Француз эрге-чагырганың өлүрүкчү хемчеглери дугайында дыңдадыгыларын негезинин билдурбас дөш Мароккода онза

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Кызыл Шетинин кудумчузу, баян, литература болгаш уура-чүд калдотериниң —3—88; харысалгалык секретариат —3—89; пропалда болгаш агитация, көдө амыл-алы, иштиги информация, үчөсүр болгаш эрапорт, чага калдотериниң, бухгалтериянык —3—86.

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Кызыл Шетинин кудумчузу, баян, литература болгаш уура-чүд калдотериниң —3—88; харысалгалык секретариат —3—89; пропалда болгаш агитация, көдө амыл-алы, иштиги информация, үчөсүр болгаш эрапорт, чага калдотериниң, бухгалтериянык —3—86.

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Кызыл Шетинин кудумчузу, баян, литература болгаш уура-чүд калдотериниң —3—88; харысалгалык секретариат —3—89; пропалда болгаш агитация, көдө амыл-алы, иштиги информация, үчөсүр болгаш эрапорт, чага калдотериниң, бухгалтериянык —3—86.

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Кызыл Шетинин кудумчузу, баян, литература болгаш уура-чүд калдотериниң —3—88; харысалгалык секретариат —3—89; пропалда болгаш агитация, көдө амыл-алы, иштиги информация, үчөсүр болгаш эрапорт, чага калдотериниң, бухгалтериянык —3—86.

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Кызыл Шетинин кудумчузу, баян, литература болгаш уура-чүд калдотериниң —3—88; харысалгалык секретариат —3—89; пропалда болгаш агитация, көдө амыл-алы, иштиги информация, үчөсүр болгаш эрапорт, чага калдотериниң, бухгалтериянык —3—86.

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Кызыл Шетинин кудумчузу, баян, литература болгаш уура-чүд калдотериниң —3—88; харысалгалык секретариат —3—89; пропалда болгаш агитация, көдө амыл-алы, иштиги информация, үчөсүр болгаш эрапорт, чага калдотериниң, бухгалтериянык —3—86.

Кореяда болушкуннар

Улустуң армиязының Кол командьдалының дыңнады

ПХЕМЬЯН. Кореянын улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командьдалының март 19-та дамчытан медеэинде чугаалап турары болза, Улустуң армиязының кезектери кыдат эки турачылар-биле бүгү фронтларга дайынга уду кадык-дошкун тулушкуннар чорударын үргүлчүлээр.

Сеул уунда Улустуң армиязының кезектери дайынның дриг күжүңге болгаш техникасыңа улуг чидирелери таварыштырышаан Сеулдун соңу талазынга шыңгы тулушкуннаарны чорутканнар.

(СЭТА).

Кореяда кыдаттын улус эки-турачыларының төлөөлөкчизиниң медеглели

ПЕКИН. Америк эжелекчилеринин шериглери хораның чүдлерин кем бурдуруп өзү-биле ажылап турар дугайында кыдат улустуң эки турачыларының төлөөлөкчизи мартың 17-де медеглел кылган деп Синхуа агентиниң дамчыткан. Медеглелде чугаалап турары:

Эжелекчилеринин шериглеринин Кореянын улус-демократтыг республиказының деңгезинде үлгедип турар, тайбың турган хоорайлары болгаш суурларын массалык-биле боолаары болгаш бомба-лаары, тайбың турган чурттакчыларын кадык-дошкуну-биле хыдып өлүрүп турары болгаш херезинеринин болгаш кырганынын хилдиктеп турары-ол бүгү удуларың арга чок барымдаалар бүгү делегейге билдинтир. Кореяда агрессчи дайынның сөөлү айларда элэон аштырышкыңнарга таварышкыш америк эжелекчилеринин шериглери ол дерзин кем бурдууларын оң-даа калба-биле үлгедип турарлар. Олар хоорайларын, суурларын оон-даа артык кадык дошкуну-биле үргөдөрүн, тайбың турган чурттакчыларын оң иштиңде херезинерин болгаш бичи уругларын өлүрүп хыдырын, дайын шөлүңде туттурган кыдат эки-турачылары массалык-биле адып өлүрүп турарын үргүлчүлөп турарлар, оң-биле кадык-дошкуну уурданган болгаш тайбың дээш демсегиниң турар кыдат улустуң демиселчилерин газ-биле хоранаарын оралдакчы хоран чүдлерин ажылап турарлар.

1950 чылдың декабрың 4-те хүндүсүнүң 4 шакта 2 дугаар америк дивизиянын кезектери Чунсирияга (Кайчун уездинин Мурну Пхеньян провинциясында) 31 туттурган кыдат шериглерин болгаш 35 тайбың чурттап турган корейлерин араан өзү-биле өлүргенер. Кореянын Улус армиязының Кол командьдалының төлөөлөкчиси ол кадык дошкун атынын бурду шаап, 1951 чылдың февраль 18-те медеглел кылган.

Америк хан догүчү эжелекчилер Ханган хеминиң районунда фронтуга хораның чүдлерин хой удаа ажылап турганнар. Америк эжелекчилер гилержи дээрбечилерин болгаш япон фашистеринин салгалылары апарган делегейде эң-не кадык-дошкун, эң-не дерзин армия, өлүрүкчүлерин армиязы деп чүвени оларын үлгедип турар херектери оларын арнын көргүзүп турардыр.

Америк эжелекчилеринин Ханган хеминиң районунда фронтуга хой удаа хораның чүдлерин ажылап турган кем-бурдуу бүгү делегейин улустарыңа билдире бээрге Макартурунун штабының болгаш АКШ-тын Бракы Чөвү чүкте шериг агаар күштеринин штабының офицерлери америк шериглеринин үлгеткен дүрүм хоюлду чок кыж дүрүзү

Кыдат улустуң эки-турачылары ол хан догүчү өлүрүкчүлери каян-даа өршөөстер. Кореяга халдап келген эжелекчилеринин шериглерин олар Кореянын улустуң армиязының дайыңчылары-биле кады хол-холдарыңдан туттунуп алгаш чок кылырынга бурун шийтирилгелер. Олар хоран чүдлерин ажылап турган кем-бурдууларын харысалгага киирер болгаш шыңгызы-биле шаажылаарлар.

(СЭТА).

Америк эжелекчилеринин Ханган хеминиң районунда фронтуга хой удаа хораның чүдлерин ажылап турган кем-бурдуу бүгү делегейин улустарыңа билдире бээрге Макартурунун штабының болгаш АКШ-тын Бракы Чөвү чүкте шериг агаар күштеринин штабының офицерлери америк шериглеринин үлгеткен дүрүм хоюлду чок кыж дүрүзү

Кыдат улустуң эки-турачылары ол хан догүчү өлүрүкчүлери каян-даа өршөөстер. Кореяга халдап келген эжелекчилеринин шериглерин олар Кореянын улустуң армиязының дайыңчылары-биле кады хол-холдарыңдан туттунуп алгаш чок кылырынга бурун шийтирилгелер. Олар хоран чүдлерин ажылап турган кем-бурдууларын харысалгага киирер болгаш шыңгызы-биле шаажылаарлар.

(СЭТА).

Америк эжелекчилеринин Ханган хеминиң районунда фронтуга хой удаа хораның чүдлерин ажылап турган кем-бурдуу бүгү делегейин улустарыңа билдире бээрге Макартурунун штабының болгаш АКШ-тын Бракы Чөвү чүкте шериг агаар күштеринин штабының офицерлери америк шериглеринин үлгеткен дүрүм хоюлду чок кыж дүрүзү

Кыдат улустуң эки-турачылары ол хан догүчү өлүрүкчүлери каян-даа өршөөстер. Кореяга халдап келген эжелекчилеринин шериглерин олар Кореянын улустуң армиязының дайыңчылары-биле кады хол-холдарыңдан туттунуп алгаш чок кылырынга бурун шийтирилгелер. Олар хоран чүдлерин ажылап турган кем-бурдууларын харысалгага киирер болгаш шыңгызы-биле шаажылаарлар.

(СЭТА).

Америк эжелекчилеринин Ханган хеминиң районунда фронтуга хой удаа хораның чүдлерин ажылап турган кем-бурдуу бүгү делегейин улустарыңа билдире бээрге Макартурунун штабының болгаш АКШ-тын Бракы Чөвү чүкте шериг агаар күштеринин штабының офицерлери америк шериглеринин үлгеткен дүрүм хоюлду чок кыж дүрүзү

Кыдат улустуң эки-турачылары ол хан догүчү өлүрүкчүлери каян-даа өршөөстер. Кореяга халдап келген эжелекчилеринин шериглерин олар Кореянын улустуң армиязының дайыңчылары-биле кады хол-холдарыңдан туттунуп алгаш чок кылырынга бурун шийтирилгелер. Олар хоран чүдлерин ажылап турган кем-бурдууларын харысалгага киирер болгаш шыңгызы-биле шаажылаарлар.

(СЭТА).

Америк эжелекчилеринин Ханган хеминиң районунда фронтуга хой удаа хораның чүдлерин ажылап турган кем-бурдуу бүгү делегейин улустарыңа билдире бээрге Макартурунун штабының болгаш АКШ-тын Бракы Чөвү чүкте шериг агаар күштеринин штабының офицерлери америк шериглеринин үлгеткен дүрүм хоюлду чок кыж дүрүзү

Кыдат улустуң эки-турачылары ол хан догүчү өлүрүкчүлери каян-даа өршөөстер. Кореяга халдап келген эжелекчилеринин шериглерин олар Кореянын улустуң армиязының дайыңчылары-биле кады хол-холдарыңдан туттунуп алгаш чок кылырынга бурун шийтирилгелер. Олар хоран чүдлерин ажылап турган кем-бурдууларын харысалгага киирер болгаш шыңгызы-биле шаажылаарлар.

(СЭТА).

Америк эжелекчилеринин Ханган хеминиң районунда фронтуга хой удаа хораның чүдлерин ажылап турган кем-бурдуу бүгү делегейин улустарыңа билдире бээрге Макартурунун штабының болгаш АКШ-тын Бракы Чөвү чүкте шериг агаар күштеринин штабының офицерлери америк шериглеринин үлгеткен дүрүм хоюлду чок кыж дүрүзү

Кыдат улустуң эки-турачылары ол хан догүчү өлүрүкчүлери каян-даа өршөөстер. Кореяга халдап келген эжелекчилеринин шериглерин олар Кореянын улустуң армиязының дайыңчылары-биле кады хол-холдарыңдан туттунуп алгаш чок кылырынга бурун шийтирилгелер. Олар хоран чүдлерин ажылап турган кем-бурдууларын харысалгага киирер болгаш шыңгызы-биле шаажылаарлар.

(СЭТА).

Америк эжелекчилеринин Ханган хеминиң районунда фронтуга хой удаа хораның чүдлерин ажылап турган кем-бурдуу бүгү делегейин улустарыңа билдире бээрге Макартурунун штабының болгаш АКШ-тын Бракы Чөвү чүкте шериг агаар күштеринин штабының офицерлери америк шериглеринин үлгеткен дүрүм хоюлду чок кыж дүрүзү

Кыдат улустуң эки-турачылары ол хан догүчү өлүрүкчүлери каян-даа өршөөстер. Кореяга халдап келген эжелекчилеринин шериглерин олар Кореянын улустуң армиязының дайыңчылары-биле кады хол-холдарыңдан туттунуп алгаш чок кылырынга бурун шийтирилгелер. Олар хоран чүдлерин ажылап турган кем-бурдууларын харысалгага киирер болгаш шыңгызы-биле шаажылаарлар.

(СЭТА).

Америк эжелекчилеринин Ханган хеминиң районунда фронтуга хой удаа хораның чүдлерин ажылап турган кем-бурдуу бүгү делегейин улустарыңа билдире бээрге Макартурунун штабының болгаш АКШ-тын Бракы Чөвү чүкте шериг агаар күштеринин штабының офицерлери америк шериглеринин үлгеткен дүрүм хоюлду чок кыж дүрүзү

Кыдат улустуң эки-турачылары ол хан догүчү өлүрүкчүлери каян-даа өршөөстер. Кореяга халдап келген эжелекчилеринин шериглерин олар Кореянын улустуң армиязының дайыңчылары-биле кады хол-холдарыңдан туттунуп алгаш чок кылырынга бурун шийтирилгелер. Олар хоран чүдлерин ажылап турган кем-бурдууларын харысалгага киирер болгаш шыңгызы-биле шаажылаарлар.

(СЭТА).

Совет-герман садыг чугаалакчышыкынын дугайында

Германиянын демократтыг улус республиказының садыг төлөөлөкчи-биле СССР-иниң Даштыкы садыг Министрлеринин чөвүлөлүнүн чыдагыштык доозулганынын түнделинде 1951 чылдагы бараан саарылгазының болгаш төлөөлөр дугайында дугуржуглаа бо чылдың март 18-да ат салган.

СССР болгаш Германиянын демократтыг республиказынын аразында бараан саарылгазынын өзүлдөзи 1950 чыл-биле демейлээрге 1951 чылда өзүлдөли болуру дугуржуглаа көрдүңен. Даштыкы болгаш иштиги садыктын министри дээрги Ханджеге удурткан Германиянын садыг төлөөлери бо чылдың март 17-де Москвадан үчүккениер.

(СЭТА).

Норвегияда тайбың дээш шимчээшкин

ОСЛО. Норвегиянын Ставангер хоорайга тайбың камгалагынын ында комитетинин чыккандыгы митингизи болган. Митингиниң киржикчилери болза, Тайбыңын Бүгү-делегей Чөвүлөлүнүн Берлин сессиязынын шийтирлерин чүтүлдүг деп көргөннер болгаш Тайбыңын Пактызын чар дугайында кыгыгының аадаңга хол үжүктеринин чыккандыгы.

Митингиниң киржикчилери, Барыын Германиянын боо-чепсеглээринин талаңы-биле хемчеглерге Норвегиянын киржигезин соскадырын чазака чоруткан резолюциянык негезинер.

(СЭТА).

Бирманын чону тайбың дээш демиселде

ПЕКИН. Синхуа агентилелинниң дыңнадып турарын өзүгаар алырга, чоокта чаа Рангунга (Бирма) Тайбыңын Бүгү-делегей Чөвүлөлүнүн резолюциясыга детиниче болдурган тайбың талакчыларынын массалык митингизи болуп эрткен. Америк империалистеринин агрессчи политиказынга уду демиселге дем-катыштырарын Бирмада касталгага ынамшылдык кийилерге митингиниң киржикчилерин кыйгырып үндүргөн.

Кыдат улус республиканы «агрессор» деп чарлаан КНО-нуң Кол Ассамблеянын дүрүм чок шийтирлерге удурууу шавышкынын резолюциязын, тайбың камгалагынын резолюциязын, а ол ыкшан Бирмада боттарының шериг баазаларын тургузар дээр империалистеринин хемчеглерин бурну шаап турар резолюцияны митингиге хүлээп алган.

(СЭТА).

Барселонанын ажылчы чоннары демиселин үргүлчүлөп турар

ПАРИЖ. Барселонаның кыдыгырынга ажыл соскадыкынын үргүлчүлөп турар амылчыннар биле, полициянын аразыңга болган шыңгы демиселдерин дугайын «Се Суар» солундыкнаткан.

Солунуң демдегелеп турары болза, ажыл соскадыкынын үндүргеннерин саны көвүдөп турар, ылаңгы Мапреса болгаш Матаро (Барселона чоогунда) хоорайларда байдал ам-даа шыңгы.

рашкынын болбушаан турар. Эрткен хуннерде массалык хоругдашкынар болган.

Солунуң оон ыңай дыңдадып турары-биле алырга, испан ажылчы чоннарың демисели-биле сагыш-сеткил катыштырылганын митингилери болгаш хуралдары Франциянын лизы-бүрү районнары болуп эрткен.

(СЭТА).

Англи-америк чөрүлдөөр

ПРАГА. Лондондан Телепресс агентилелинниң дыңнадып турары болза, Чер-ортузу далайың районунга Соңу-атланттик Эвилелинниң шериг-далай күштеринин командьдалыңыңа америначы кижи томулаткан турарын негээр кылдыр Францияны, Италияны, Грецияны

ны база Турцияны АКШ албадала. Агентилелдин айтып турары болза, ол чаа болуп томулаашкын дугайында Англиянын чазак кийилери база-ла дыка дүвүрөп турар.

(СЭТА).

Австралияда ынавыла эртирер шериг албанының дугайында хоойлуну хүлээп алганы

СИДНЕЙ. Мельбурн радиозунуң дыңнадып өзүгаар алырга, Австралиянын федеральдык парламенти ынавыла эртирер шериг албанынын дугайында хоойлуну хүлээп алганы.

Харысалгалык редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

МЕН, БОДУМНУ КАМГАЛАТКАН МЕН, АМЫ КАМГАЛАЛЫНЫН ХУСААЗЫ ТӨНЕРГЕ ГОССТРАХТЫН МЕНЭЭ ТӨЛЕП БЕРГЕНИ БОЛЗА,

10 000 рубль

Амы камгалалының керээлерин чарыңар!

Госстрахтын инспекциязынга азы агентилелинге барыңар!

„КОМСОМОЛ ХХХ ЧЫЛ ОЮ“ кино театрга (Март 24—25-те) **ИНДИ ХӨӨР** (Ийги кезээ) (Индийская гробница 2-я серия) Эгелээри 6, 8, 10 шакта ДИРЕКЦИЯ.

КЫЗЫЛ ХООРАЙ КООПЕРАЦИЯЗЫНЫН БАШТААР ЧЕРИ

Хуучулар мурнунга өчөдун эгелээн

№ 5 школага—хоорайнын барыын талазында чурттакчы чоңа. Март 24-те 8 шакта. Даранылга комбинадыңа. Март 24-те 5 шакта. Туйбу заводунга. Март 26-та 5 шакта. Автоотранспорт клубунга—хоорайнын чөөн талазында чурттакчы чоңа. Март 26-та 8 шакта. Типография клубунга. Март 26-та 5 шакта. Авотротата. Март 28-те 5 шакта. Облпотребсоюз клубунга. Март 29-та 6 шакта. Облпотребсоюз клубунга. Март 30-те 8 шакта. Хуралдар соонда кино, концерт чүдлерин хуралды киржикчилеринге халас көргүзөр.

БАШТААР ЧЕР.

Харысалгалык редакторунуң 3—62; харысалгалык редакторунуң оралдакчынын, партия амыдыралынын, культура болгаш амыдырал, редакциянык адресин: Кызыл Шетинин кудумчузу, баян, литература болгаш уура-чүд калдотериниң —3—88; харысалгалык секретариат —3—89; пропалда болгаш агитация, көдө амыл-алы, иштиги информация, үчөсүр болгаш эрапорт, чага калдотериниң, бухгалтериянык —3—86.

Облүчөкчүлүк типографиязы